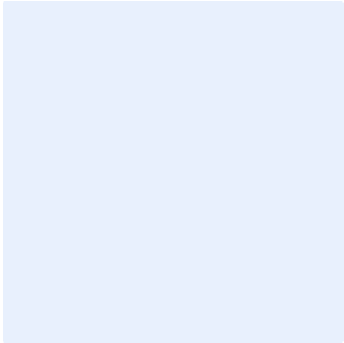

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методика навчання співу»

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Вибіркова чи нормативна частина	Нормативна (блок психолого-педагогічна підготовка)
На якому курсі (семестрі) вивчається	2 курс (3 та 4 семестри)
Обсяг дисципліни та розподіл годин аудиторної та самостійної роботи	3 кредитів ЄКТС – 90 годин. Аудиторні заняття: практичні – 37 годин. Самостійна робота – 53 годин.
Мова викладання	Українська
Інформація про викладача / викладачів	 ПІБ викладача: Стрельнікова Катерина Володимирівна E-mail: katerinavladimirovna23586@gmail.com
Що буде вивчатися (предмет навчання)	дисципліна передбачає вивчення теоретичних основ вокального виховання, набуття та осмислення досвіду, різних форм та методів вокальної роботи з дітьми та дорослими в індивідуальних та групових формах занять. Методика навчання співу невідривна від циклу дисциплін психолого- педагогічної підготовки.
Очікувані результати навчання	Інтегральна компетенція: Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною

	<p>невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у зазначених ситуаціях.</p> <p>З.К.6.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями</p> <p>С.К.4.Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.</p> <p>С.К.5.Здатність демонструвати професійні навички та вміння в музично-теоретичній, виконавській, педагогічній, організаційно-творчій діяльності.</p> <p>С.К.6.Здатність передавати знання, застосовувати професійні та педагогічні методи, підходи, технології, знання вікової психології в умовах роботи з аматорським колективом та/ або в педагогічній діяльності на рівні початкової мистецької освіти .</p> <p>Р.Н.9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/організаційно-творчої діяльності .</p> <p>Р.Н.10 Володіти методикою роботи з учнем, учнівським та/або аматорським колективом з урахуванням вікових особливостей учасників</p> <p>Р.Н.14 Розробляти та документувати навчально-методичні/творчі матеріали, вести документацію, пов'язану з виконанням професійних обов'язків</p>
<p>Структура курсу</p>	<p style="text-align: center;">ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ.</p> <p style="text-align: center;">Тема 1. Вокальна педагогіка. Загальні та специфічні принципи.</p> <p>Вокальна педагогіка - складова частина загальної педагогіки, спрямована на виховання співака.</p>

Тісний зв'язок вокальної педагогіки з музикознавством, психологією, фізіологією, фонетикою та орфоепією, системою Станіславського.

Дидактичні принципи і особливості їх використання в вокальній педагогіці.

Педагогічні принципи:

- Принцип єдності художнього і технічного розвитку співака.
- Принцип поступовості і послідовності в оволодінні майстерністю співу.
- Принцип індивідуального підходу до учня.

Тема 2. Методи навчання . Різноманітність методів в вокальній педагогіці.

Поняття метода . Функції методів вокального виховання.

Загальні методи:

- виклад навчального матеріалу (лекція, бесіда, пояснення, розповідь);
- робота з нотним матеріалом (книгою);
- демонстрація наочних засобів , екскурсій, відвідування театру, концертів та обговорення їх;
- перевірка знань , умінь, навичок;

Фахові методи :

1. Концентричний метод - метод виховання голосу з примарної зони.
2. Фонетичний метод визначає особливості голосу учня, його індивідуальність, спираючись на ці визначення викладач працює на формуванням голосних і приголосних, перехід речових голосних на співацькі, засвоєння правил орфоепії.

Складові частини метода:

- роз'яснення певної вимоги, задача, показ звуковидобування (демонстрація формування певної голосної);
- слуховий контроль і керування педагогом першими спробами учня виконати вимоги по формуванню тої чи іншої голосної;

- повторення учнем засвоєного завдання та закріплення нових елементів;
- ускладнення вокальної вправи, введення нових елементів .

3. Емпіричний метод – це метод показу та наслідування. Поєднання словесного пояснення з показом виконання.

Основні принципи наслідування:

- наслідування не повинно призводити до копіювання ,що позбавляє учня особистих рис ;
- надмірне використання наслідування позбавляє свідомої активності і приближує процес навчання до “дресирування”;
- виконавська ініціатива підміняється нав’язуванням свого звучання інтерпритації.

4.Метод внутрішнього інтонування.

Втомленність голосу співака.

Мисленне , внутрішнє інтонування вивчених творів .

5.Історичний метод – метод стилю.

Видозмінювання вокальної техніки в залежності від естетичних поглядів епохи, стилю та змісту музики, емоційно-сміслових якостей, виразних засобів.

6.Аналітико-синтетичний метод-це шлях вивчення твору:робота в цілому та по деталях, технічних і художніх.

7.Метод порівняльного аналізу.Порівняння виконання вокального твору декількома співаками та в різних інтерпретаціях.Слухання себе.

8.Творчий метод.Вокально-сценічний образ-поєднання вокальної техніки з акторською майстерністю.

РОБОТА ГОЛОСОВОГО АПАРАТУ ПІД ЧАС СПІВУ.

Тема 1.Механізм звуковидобування.Будова гортані.Положення гортані під час співу.Атака звуку.

Гортань-це головний орган в процесі
голосування, в якому
зароджується звук.

Функції гортані- дихальна, захисна , голосова.
Система хрящів.Голосові складки.Будова.
Механізм звукоутворення.

Положення гортані під час співу.Роль
стабільного положення гортані в
створенні якісного звуку.

Атака звуку-подача дихання в момент початку

звуку, момент і міра змикання голосових

зв'язок.Види атак звуку:тверда, м'яка та

придихальна.

Тема 2.Механізм дихання.Типи дихання.Опора співацького звуку.

Будова органів дихання:легені, бронхи,
діафрагма,м'язи вдихачі та м'язи
видихачі.Послідовність органів роботи під час
співу.

Типи дихання:

- ключичне (верхньогрудне);
- нижньогрудне
- грудо-брюшне
- брюшне.

Візуальне спостереження за диханням під час
співу(видимі дихальні рухи, їх різноманітність.

Опора співацького голосу. Різні відчуття почуття
опори: дихальні, гортанні, резонаторні.

Тема 3.Механізм резонаторів. Головний і грудний резонатори співака.

Поняття резонатора.Процес резонування.

Головний резонатор.Характеристика головного
резонатора, відчуття головного резонування у
співаків.

Грудной резонатор.Звук при грудному
резонуванні.Характеристика грудного резонатора.

Тема 4.Робота артикуляційного апарату під час співу.Дикція.

Спів як вид музично-виконавського мистецтва,де
музичне виконання поєднується з необхідністю
виразного донесення тексту.

Дикційна чіткість, значення артикуляційного апарату в формуванні звуків мови.

Звуки голосні та приголосні. Форманти голосних. Приголосні звуки, їх формування, значення їх у вимові. Вплив характеру приголосного на характер змикання голосових складок (атака звуку).

Розкриття рота. Значення виведення звукової енергії, вплив на якість співацького звуку та його тембр. Основний недолік початкового співака- зажатість нижньої челюсті та скутість артикуляційного апарату.

Вокальна мова. Виразність та емоційність вокальної мови.

Дикція-чіткість вимовлення слів. Млява дикція під час співу.

Тема 5. Регістри голосу. Регістрова будова чоловічих та жіночих голосів.

Поняття регістру. Різноманітність регістрів. Механізм звуковидобування в грудному, головному та змішаному регістрах.

Відмінність регістрової будови чоловічих та жіночих голосів.

Вирівнювання голосу, змішування регістрів.

Тема 6. Класифікація жіночих голосів та їх характеристика.

Всі жіночі голоси мають назву "сопрано", крім одного, рідкісного "контральто".

Колоратурне сопрано-Діапазон. Особливості характеристики голосу, приклади, представники даного типу голосу.

Лірико-колоратурне сопрано. Діапазон.

Особливості характеристики. Приклади.

Представники даного типу голосу.

Ліричне сопрано. Діапазон. Особливості характеристики. Приклади. Представники даного типу голосу.

Лірико-драматичне сопрано. Діапазон. Особливості характеристики. Приклади. Представники даного типу голосу.

Драматичне сопрано. Діапазон. Особливості характеристики. Приклади. Представники даного типу голосу.

Колоратурное меццо-сопрано. Діапазон. Особливості характеристики. Приклади. Представники даного типу голосу.

Мецо-сопрано. Діапазон. Особливості характеристики. Приклади. Представники даного типу голосу.

Контральто. Діапазон. Особливості характеристики. Приклади. Представники даного типу голосу.

Тема 7. Класифікація чоловічих голосів та їх характеристика.

Високі чоловічі голоси: тенор-альтіно, ліричний тенор, лірико-драматичний тенор, драматичний тенор. Діапазон, особливості характеристики, приклади, представники даного типу голосу.

Середні чоловічі голоси: ліричний баритон, лірико-драматичний баритон, драматичний баритон.

Діапазон, особливості характеристики, приклади, представники даного типу голосу.

Низькі чоловічі голоси: високий бас, центральний бас, низький бас, басы-октавісти. Діапазон, особливості характеристики, приклади, представники даного типу голосу.

Тема 8. Вокальний ансамбль. Види вокального ансамблю. Принципи підбору репертуару в вокальному ансамблі.

Поняття ансамбль. Підрозділ вокальних ансамблів.

Види вокальних ансамблів. Принципи підбору репертуару в вокальних ансамблях.

Репертуар повинен відповідати таким вимогам:

- 1) Носити виховний характер
- 2) Бути високохудожнім
- 3) Відповідати віку і розумінню учнів.
- 4) Відповідати можливостям учасників ансамблю
- 5) Бути різноманітним за характером

ПИТАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.

Тема 1. Робота над вокальним твором. Етапи роботи над вокальним твором.

Показ твору: змісту, характеру музики, якості звуку, штрихів, логіки розвитку фраз. Етапи роботи над вокальним твором:

- знайомство з твором та його авторами
- розбір та розучування вокальної партії
- закріплення вивченого матеріалу

-предконцертная підготовка
Засоби розучування.Розучування по фразам, реченнями.куплетами.Спосіб розучування від загального до часного для невеликих і нескладних творів.Постанова конкретних завдань в процесі розучування.
Значення співу в цілому , закріплення раніше вивченого.
Робота над текстом, проникнення в художній образ твору.

Змістовий модуль 4:Гігієна,Співацький режим та Охорона дитячого голосу.

Тема 1: "Охорона та гігієна співочого голосу "

Питання виховання охорони та гігієни голосу – одне із самих важливих в процесі підготовки студентів вузів – майбутніх вчителів співу до педагогічної діяльності.

Гігієна голосу-це галузь науки, яка вивчає крім медичного аспекту функції голосового апарату, методи професійного становлення голосу. Основні недоліки в звучанні дитячого голосу і методи їх усунення.

- Співацький режим на уроці в залежності від віку учня.
- Шкідливість самостійних занять без нагляду викладача.
- Наслідки зловживання голосом. Вплив емоційної збудливості на голос дитини.
- Необхідні якості характеру вокаліста.
- Підтримання постійної голосової форми.
- Правила гігієни голосу для майбутніх співаків

Змістовий модуль 5: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОГО ГОЛОСУ. ВІКОВА ХАРАКТЕРИСТИКА.

Тема 1. "Дитячий голос. Вікові характеристики. Методи роботи розвитку дитячого голосового апарату".

Дитячі голоси мають свої особливості, які відрізняють їх від дорослих голосів (величина , форма, голосові зв'язки дитячих голосів коротші і тонші, обмежений діапазон)

Характерні якості дитячих голосів: легкість, прозорість, дзвінкість та ніжність звуку.

Етапи розвитку дитячого голосу:

- молодший домутаційний вік;
- старший домутаційний вік;
- період мутації;
- після мутаційний період, становлення голосу дорослої людини;

Методи роботи розвитку дитячого голосу:

- дихання;
- якість звуку;
- правильне формування голосних;
- виразний спів;

Тема 2. "МУТАЦІЯ. ЕТАПИ МУТАЦІЇ.МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ В МУТАЦІЙНИЙ ПЕРІОД."

Мутація: це зміна голосового апарату.

Причини мутаційного періоду:

	<p>(кліматичні умови, загальний фізичний розвиток організму, фізіологічні особливості, психоневрологічної та ендокринної системи).</p> <p>Етапи мутаційного періоду:</p> <ul style="list-style-type: none"> - передмутаційний; - мутаційний; - післямутаційний; <p>Рекомендації в проведенні уроку з дітьми в мутаційний період.</p> <p>Змістовий модуль 6: Робота з музичною апаратурою.</p> <p>Тема 1: Звукопідсилювальна апаратура як інструмент в роботі з вокалістами.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вступ 2. Звукової тракт: <ul style="list-style-type: none"> - Мікрофони та інше обладнання - Мікшерний пульт - Ефекти та обробка - Підсилювачі та динаміка - Сценічний моніторинг - Система відтворення 3. Мікшування- мистецтво створення "Живого звуку" 4. Висновок
<p>Види контролю та критерії оцінювання</p>	<p>Види контролю: Поточний: усне опитування (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване);</p>

	<p>Контроль за ефективністю самостійної роботи (створення та захист презентацій, доповідей, підготовка творчо-аналітичних завдань).</p> <p>Підсумковий контроль: іспит.</p> <p>Екзаменаційний білет включає 3 питання з основних понять методики навчання співу.</p> <p>Оцінювання проводиться за 12- бальною системою.</p> <p>Критерії оцінювання : Враховуються бали набрані на усному опитуванні, самостійній роботі та бали за творчо-аналітичні завдання. При цьому також враховується присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття</p>
--	--

<p>Список інформаційних джерел</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник / В.Г.Антонюк. – К.: ЗАТ «Віпол», 2007. – 174 с. • Бриліна В.Л. Вокальна професійна підготовка вчителя музики: методичний посібник для викладачів та студентів вищих педагогічних і мистецьких закладів/ В.Л.Бриліна, Л.М.Ставінська.- Вінниця: Нова Книга, 2013.- 96 с. • Кушка Я.С. Методика навчання співу: Посібник з основ вокальної майстерності.- Тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2010.- 288 с. • Можайкіна Н.С. Методика викладання вокалу. Хрестоматія: навчальний посібник.- К.: Видавництво Ліра- К., 2016.- 216 с. • Прохорова Л.В. Українська естрадна вокальна школа. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
---	--

культури. Видання друге.-Вінниця: НОВА КНИГА, 2006.- 384 с.

- Пляченко Т.М. Методика викладання вокалу: програма навчального курсу для студентів мистецького факультету (Спеціальність «Музична педагогіка і виховання», ОКР «спеціаліст») / Т.М. Пляченко. –Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2006. – 30 с.
- Жишкович М. Основи вокально-педагогічних навиків: методичні рекомендації / Мирослава Жишкович. - Львів , 2007.
- Лабунець В. Музично-естетичне виховання і сучасні вимоги до майбутнього вчителя музики Віктор Лабунець // Актуальні проблеми викладання музичних дисциплін і вищій школі. 36. статей. Вип 35 - К.: НМАУ, 2004
- Кузьмічова В.А Навчальний посібник з дисципліни " Методика викладання дисциплін за кваліфікацією (вокал)" для " магістрів факультетів мистецтв вищих педагогічних навчальних закладів освіти). Ч.1. Італійська вокальна школа : шлях від зародження до сучасності . Харків : ХНПУ імені Г. С Сковороди , 2018. 44с
- Золотарьова О.І. Усі уроки музичного. Харків : Основа , 2012. 254 с